

Outi Tánzos (Helsingin yliopisto): Vähemmistökielen kuva omakielisessä mediassa

Esittelen väitöstutkimustani vähemmistökielten representaatioista kielen säilyttämistä koskevissa diskursseissa vähemmistökielisessä lehtimediassa. Tutkimuksessa on käytetty aineistoa useista kielistä (karjala ja vepsä Venäjällä sekä unkariksi Romaniassa), mutta esitelmässäni keskityn erityisesti karjalaan.

Tutkimuksen lähestymistapana on kriittinen diskurssianalyysi, jossa kielellistä analyysia yhdistetään sosiolingvistiseen taustatietoon. Aineistoni koostuu vähemmistökielisissä sanomalehdissä aikavälillä 1998–2011 julkaistuista teksteistä sekä kahdenlaisista tutkimushaastatteluista: ELDIA-hankkeessa (2010–2013) tehdyistä fokusryhmähaastatteluista sekä kolmen vähemmistökielisen sanomalehden (karjalankielinen Oma Mua, unkarinkielinen Szabadság ja vepsänkielinen Kodima) päätoimittajien haastatteluista.

Tutkimus kuuluu kriittisen mediadiskurssitutkimuksen alaan, joka on suomalais-ugrilaisessa kielentutkimuksessa saanut varsin vähän huomiota. Se tuo esiin huomioita vähemmistökielisen median tekemisestä eri poliittisissa ja yhteiskunnallisissa ympäristöissä. Vähemmistökielisissä lehdissä kieli on keskeinen aihe ja se toimii etnisen identiteetin symbolina ja komponenttina. Vähemmistöoikeudet tulevat näkyviin melko harvoin, ja fokus on perinteissä, kulttuurissa ja kielen roolissa näillä alueilla. Venäjällä ilmestyvillä vähemmistökielisillä lehdillä on monia yhdistäviä seikkoja, kun taas transilvanianunkarilainen lehti eroaa selvemmin muista. Erot voidaan selittää sosiohistoriallisella ja kielipoliittisella kontekstilla.